

APSTIPRINU

Liepājas Centrālās zinātniskās
bibliotēkas direktore

Ilga Erba

2021.gada 5. janvārī

Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas krājuma komplektēšanas koncepcija

2021.-2027.

Liepājas pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka (turpmāk LCZB) ir Liepājas pilsētas pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kas Bibliotēku likumā noteiktajā kārtībā reģistrēta LR Kultūras ministrijā un veic pasaules kultūras mantojuma uzkrāšanu, sistematizēšanu, nodrošina tajā esošas informācijas publisku pieejamību un tās izmantošanu.

LCZB darbojas pēc nolikuma „Liepājas pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka”, kas apstiprināts 2008. gada 13. februārī Liepājas pilsētas Domē. Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka ir Liepājas pilsētas Domes Kultūras pārvaldes struktūrvienība un darbojas tās pakļautībā.

Bibliotēkas darbību reglamentē Bibliotēku likums, likums ”Par pašvaldībām” un citi likumi, normatīvie akti un iestādes nolikums..

LCZB ir piecas filiālbibliotēkas : bibliotēka „Libris”, Valtera bibliotēka, Zaļās Birzs bibliotēka, „Varavīksne” un bērnu bibliotēka „Vecliepājas Rūķis”. LR Kultūras ministrijas Bibliotēku akreditācijas komisija 2009.gadā piešķīra tām vietējās nozīmes bibliotēkas statusu. Bibliotēkas akreditētas uz pieciem gadiem.

LCZB ir administratīvais, saimnieciskais un metodiskais centrs visām tās piecām filiālēm.

2007.gada 12.decembrī Liepājas Centrālajai zinātniskajai bibliotēkai piešķirts **reģiona galvenās bibliotēkas** statuss. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Bibliotēkas akreditācijas apliecība Nr.281. Statuss apstiprināts arī bibliotēkas akreditācijā 2013. gadā - Bibliotēkas akreditācijas apliecība Nr.281A un 2018. gadā - Bibliotēkas akreditācijas apliecība Nr.281B. Nākošā akreditācija notiks 2023. gadā.

Bibliotēkas misija – būt par sabiedrības zināšanu bāzi, **darbības mērķis** – veicināt sabiedrības attīstību un izglītību, nodrošinot sakārtotas informācijas pieejamību.

Bibliotēkas krājuma komplektēšanas koncepcija izstrādāta balstoties uz :

- Latvijas Republikas Bibliotēku likuma 5.pantu, kas nosaka, ka:

(1) Bibliotēku krājumos esošie iespaiddarbi, elektroniskie izdevumi, rokraksti un citi dokumenti neatkarīgi no to autoru politiskās, ideoloģiskās, reliģiskās vai cita veida orientācijas vai informācijas, kas tajos ietverta, ir pieejami ikvienai personai bibliotēku noteiktajā kārtībā.

(2) Bibliotēkas attiecībā uz krājumu veidošanu ir neatkarīgas. Tās nedrīkst ierobežot politiski, ideoloģiski vai reliģiski motīvi. Ierobežojumus bibliotēku krājumu veidošanā var noteikt tikai ar likumu.

- LR MK izstrādātajiem Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumiem Nr. 317 (2010.gada 30. martā). Bibliotēku krājumu veido un papildina atbilstoši bibliotēku nolikumā noteiktajām funkcijām un uzdevumiem, bibliotēkas krājuma komplektēšanas profilam. Bibliotēkas krājums tiek papildināts regulāri, tematiski, selektīvi un pēc dokumentu veidiem, lai pēc iespējas pilnīgāk nodrošinātu lietotājus ar informāciju.

Izstrādājot krājuma komplektēšanas koncepciju, tiek noteikti krājuma komplektēšanas politikas galvenie mērķi un uzdevumi, vadoties pēc **Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas nolikuma**, pēc Liepājas pilsētas attīstības programmas 2021.–2027. gadam un Liepājas pilsētas ilgtermiņa plānošanas dokumenta – Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, kurā nozīmīga vieta ierādīta bibliotēkai – Liepājas Centrālajai zinātniskajai bibliotēkai (LCZB) un tās piecām filiālēm, kuru darbības mērķis ir veicināt sabiedrības attīstību un izglītību, nodrošinot sakārtotas informācijas pieejamību.

Komplektēšanas koncepcija nosaka, kā tiek īstenoti Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas krājuma attīstības, krājuma kvantitatīvās un kvalitatīvās izpētes, krājuma pārbaudes, komplektēšanas un rekomplektēšanas procesi.

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas krājuma attīstības pamatprincipi:

1. Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka kā kultūras, izglītības un informācijas iestāde nodrošina informācijas pieejamību katram Liepājas pilsētas un reģiona iedzīvotājam.
2. Veidojot daudzveidīgu krājumu un elektronisko dokumentu piegādi, bibliotēka nodrošina visdažādākās informacionālās vajadzības.
3. Bibliotēka pamatā komplektē iespieddarbus latviešu valodā, kā arī svešvalodās: angļu, krievu un vācu valodās.
4. Bibliotēkas krājums ir universāls, tematiski krājuma veidošanā tiek aptvertas visas zinātņu nozares, atšķiras tikai komplektēšanas intensitāte.
5. Literatūras komplektēšanas galvenais kritērijs – izdevuma satura kvalitāte.
6. Padziļināti komplektē tādas nozares kā
 - Pedagoģija un psiholoģija
 - Ekonomika
 - Mārketinga, menedžments, sabiedriskās attiecības
 - Juridiskā literatūra
 - Medicīna
 - Vēsture
 - Literatūrzinātne, valodniecība
 - Latviešu oriģinālliteratūra
7. Pēc dokumentu veidiem tiek komplektēti:
 - Grāmatas
 - Periodiskie izdevumi
 - Audiovizuālie izdevumi
 - Elektroniskie dokumenti un datubāzes

8. Bibliotēkas krājumā nozīmīga vieta ir daiļliteratūrai. Īpaša uzmanība ierādīta LCZB latviešu oriģinālliteratūras kolekcijas veidošanai, nodrošinot gan zinātniski pētniecisko un izglītības, gan izklaides funkciju.

9. Pieaugot pieprasījumam pēc e-resursiem, līdztekus abonētajām datubāzēm „Letonika”, LURSOFT laikrakstu bibliotēka, plānota elektronisko grāmatu iegāde.

10. Krājuma attīstība balstās uz mērķtiecīgu dažādu lietotāju grupu informacionālo vajadzību apmierināšanu :

- Mācību un studiju (arī maģistrantūras līmenī) veicināšanu
- Mūžizglītības atbalstīšanu
- Ikdienišķas informācijas un uzziņu iegūvi
- Visu vecuma grupu lasītāju aktivitāšu veicināšanu,
- Kultūras mantojuma apzināšanu, zinātnes un mākslas attīstību,
- Skolu un izglītības iestāžu atbalstīšanu.
- Uzņēmējdarbības attīstības veicināšanu
- Tehnisko nozaru informacionālo nodrošināšanu

11. Bibliotēka komplektē novadpētniecības izdevumus par Liepājas pilsētu un reģionu.

12. Bibliotēkas krājuma veidošanas procesā piedalās LCZB direktores ieceltā Literatūras norakstīšanas komisija (4 cilvēku sastāvā), kas lemj par iespieddarbu un citu dokumentu norakstīšanu.

13. LCZB kā reģiona galvenā bibliotēka seko 8 novadu 35 vietējas nozīmes un 2 grāmatu izsniegšanas punktu krājuma kvalitātei, sniedzot gan praktisku, gan konsultatīvu palīdzību.

14. LCZB veido Liepājas reģiona elektronisko kopkatalogu.

LCZB krājums ir universāls. Bibliotēkas krājums tiek veidots atbilstoši Liepājas pilsētas un reģiona attīstības interesēm, lai īstenotu darbības mērķus:

- 1) mācību un studiju veicināšana,
- 2) tālākizglītības un mūžizglītības nodrošināšana,

- 3) bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšana,
- 4) kultūras mantojuma saglabāšana un papildināšana,
- 5) novadpētniecība.

Krājuma komplektēšanas uzdevumi:

- veidot universālu un aktuālu, dažādam lietotāju vecumam un izglītības līmenim, vietējās sabiedrības vajadzībām atbilstošu dokumentu krājumu;
- nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku uzziņu literatūras krājumu visās zinātņu nozarēs;
- regulāri komplektēt dokumentus, kam ir zinātniska un kultūrvēsturiska nozīme;
- regulāri papildināt novadpētniecības dokumentu krājumu ar izdevumiem neatkarīgi no to izdevuma veida, izdošanas laika vai vietas;
- krājuma izmantošanas intensitātes izpēte;
- krājuma aktualitātes nodrošināšana, regulāri attīrot krājumu no novecojušiem, nolietotiem un nepieprasītiem iespieddarbiem.

Galvenās lietotāju grupas bibliotēkā:

Lasītāju sastāvs % LCZB 2020. gadā

Skolēni 33% Studenti 28%

Strādājošie 22% Pensionāri 12% Nestrādājošie 5%

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- uzziņu resursi (vārdnīcas, enciklopēdijas, rokasgrāmatas, ceļveži, bibliogrāfiskie izdevumi, datu bāzes);
- literatūra dažādu nozaru speciālistiem (mārketingš, finanses, loģistika, pedagoģija, ekonomika, medicīna, mūzikas literatūra u.c.);
- novadpētnieciskie izdevumi par Liepāju un Liepājas reģionu;
- izdevumi studiju atbalstam (pedagoģija, psiholoģija, ekonomika, jurisprudences, literatūrzinātne, valodniecība, māksla, kultūra u.c.);
- skolēnu mācību procesā nepieciešamā literatūra (Latvijas vēsture, dabaszinātnes, literatūrzinātne, kultūras vēsture, daiļliteratūra utt.);

- latviešu oriģinālliteratūra;
- izglītojošas DVD filmas un animācijas un mākslas filmas bērniem un jauniešiem

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas krājuma **komplektēšanas noteicošais faktors** – visu vecumu un sociālo grupu lietotāju vajadzību, interešu un pieprasījumu ievērošana un bibliotēkas lietotāju nodrošināšana ar plašu grāmatu un periodisko izdevumu, audiovizuālo un elektronisko materiālu klāstu, ievērojot šādus literatūras atlasē kritērijus:

- atbilstība sabiedrības un lietotāju vajadzībām un interesēm
- dokumenta kā avota vērtība, izziņas un informācijas vērtība
- reģionālais un valodas aspekts
- nozaru speciālistu vērtējums
- publikācijas forma un stils
- minēto kritēriju savienojums ar izdevuma cenu

Konkrēto izdevumu izvēli nosaka visu kritēriju izvērtējums un savstarpēja atbilstība. Paaugstināta pieprasījuma literatūru iepērk vairākos (2-3) eksemplāros.

Krājumā nekomplektē:

- īslaicīgas nozīmes literatūru (bukleti, reklāmas, aicinājumi)
- pornogrāfisku, rasistisku, naidu kurinošu literatūru
- pamatskolas mācību grāmatas
- attēlizdevumus (izņemot novadpētniecību)
- rokrakstus (izņemot novadpētniecību)

Krājuma komplektēšanas avoti:

- Obligātais eksemplārs - Liepājas pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka saņem vienu eksemplāru no katras grāmatas un brošūras, kas izdotas Latvijā, ko nosaka Obligāto eksemplāru likums, pieņemts 2006. gada 18. maijā.
- pirkumi (Valters un Rapa, Jumava, J.Rozes grāmatnīca, Zvaigzne ABC, izdevniecību izbraukuma tirdzniecība u.c.),
- preses abonēšana a/s „Kurzemes Vārds”, a/s „Latvijas pasts”, izdevniecībās
- dāvinājumi
- nozaudēto izdevumu aizvietošana

- dalība VKKF kultūras programmās
- dažādi citi projekti
- neizmanto telemārketingu (pirkšana pa telefonu)

Finansējuma avoti:

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas finansējumu krājuma komplektēšanā veido:

- Liepājas pilsētas pašvaldības budžets (asignējumi)
- dalība VKKF mērķprogrammās
- ziedojumi un dāvinājumi

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- izdošanas laiks- pēdējo 5-10 gadu izdotā literatūra, ja nav krājumā
- aktualitāte- paaugstināta pieprasījuma literatūra
- retumi un seni izdevumi
- izdevuma nolietojuma pakāpe – nelietotas vai mazlietotas
- bibliotēkai ir tiesības saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām bibliotēkām vai piedāvāt bibliotēkas lietotājiem

Krājuma rekomplektēšanas (norakstīšanas) iemesli:

- nolietoti izdevumi
- novecojuši pēc satura
- liekie dubleti
- nozaudēti izdevumi
- mazizmantotie izdevumi
- izdevumi bojāti dažādu iemeslu dēļ
- izdevumi nav atgūstami lietotāju vainas dēļ
- nozaudētie izdevumi brīvpieejas apstākļos
- lieko dubletu pārvietošana uz Depozitāriju

Abonētos preses izdevumus glabā:

- laikraksti– 5 gadi (filiālbibliotēkās – 3 gadi)
- žurnāli – 5 gadi (filiālbibliotēkās – 3 gadi)
- pilsētas un reģiona laikrakstus – bez termiņa
- laikrakstu „Kurzemes Vārds” – no pirmā numura

LCZB un filiālbibliotēku krājuma profila noteikšana

	Bibliotēkas nosaukums	Komplektēšanas prioritāte
1.	Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka	Universāls krājums, studiju un pētniecības līmenis.
2.	Zaļās birzs bibliotēka	Daiļliteratūra visām vecuma grupām, nozaru literatūra minimālās, jeb pamatinformācijas līmenī
3.	Valtera bibliotēka	Daiļliteratūra visām vecuma grupām, nozaru literatūra pamatinformācijas līmenī.
4.	Bērnu bibliotēka „Vecliepājas Rūķis”	Bērnu un jauniešu literatūra, skolēnu mācību procesam atbilstoša literatūra pamatinformācijas līmenī.
5.	Bibliotēka „Varavīksne”	Daiļliteratūra visām vecuma grupām, nozaru literatūra minimālās jeb pamatinformācijas līmenī.
6.	Bibliotēka „Libris”	Daiļliteratūra visām vecuma grupām, nozaru literatūra pamatinformācijas līmenī.